

Capitolul 1

Simpozion

Să păstrăm vie flacăra amintirii ...

„Prof. univ. dr. Petre Brâncuși - 75 de ani de la naștere”

Maestrul Petre Brâncuși

Pe urmele oamenilor de valoare se pășește încet, cu modestie, bună credință, onestitate profesională și recunoștință.

Așa consider, că pășim astăzi, noi, cei ce l-am cunoscut, i-am fost studenți, l-am urmărit în sălile de curs, pe culoarele Conservatorului bucureștean și eram tare mândri că rectorul de atunci era gorjean de-al nostru. Pentru mine a fost un adevărat privilegiu faptul că am avut șansa să întâlnesc un om de dimensiunile morale și spirituale ale lui Petre Brâncuși, atât în perioada studenției cât și mai apoi ca profesor și director al Școlii de muzică, în care, venea ca invitat sau din proprie inițiativă ca acasă, casă pe care a dotat-o cu instrumente muzicale, partituri, dar și cu absolvenți. Majoritatea colegilor mei, gorjeni de origine, suntem produsul Conservatorului bucureștean.

Maestrul Petre Brâncuși avea un caracter integru, bun, înțelegător, intransigent cu minciuna și nonvaloarea, dascăl generos, întotdeauna prezent la marile deveniri ale muzicii românești.

Oglinda sufletului unui muzician adevărat este cel mai aspru judecător și cel mai de preț admirator.

Din toată activitatea profesorului Petre Brâncuși transpare un suflet generos, care a slujit cu credință muzica, această artă a cărei menire - așa cum afirmă George Enescu „este să stingă urile, să potolească patimile și s-apropie inimile într-o caldă înfrățire”.

Dacă maestrul Petre Brâncuși de acolo, de unde este, ar putea să ne trimită un mesaj, cred că ar fi cuvintele lui Dinu Lipatti:

„Nu vă serviți de muzică, ci serviți-o”.

Profesor Doina Cheznoiu

Stimată familie Brâncuși, onorată asistentă,

Pe regretatul prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși l-am văzut, pentru prima dată, cu mai bine de cinci decenii în urmă ... Era în perioada 1946-1950, când, în Târgu-Jiu, se organizau numeroase manifestări culturale, susținute, îndeosebi de elevi de la cele patru licee și de mai mulți artiști amatori din oraș.

Renumite pe atunci erau corul și fanfara Școlii Normale (astăzi Colegiul Național „Spiru Haret”).

Săptămânal, după amiaza, fanfara parcurgea cântând străzile orașului în aclamațiile locuitorilor săi. În fruntea fanfarei pășea semeț un tânăr. Nu știam cum îl

cheamă. Am aflat acest lucru mai târziu, când, într-o zi, a venit în cartierul nostru. Eu și alți colegi de-ai mei, elevi în primele clase la Liceul „Tudor Vladimirescu” eram curioși să aflăm ce caută dirijorul fanfarei de la Normală în acea parte a orașului. Ne-am dumirit repede, când în întâmpinare i-a ieșit domnișoara Marieta, fiica cea mai mare a familiei prof. Ion Barbu, care locuia nu departe de gazda noastră ..

Atunci, am făcut cunoștință și am aflat că îl cheamă Petre Brâncuși - strălucit normalist, dirijorul corului și fanfarei de la Școala Normală. Anii au trecut, a absolvit școala în 1950 și în același an s-a și căsătorit cu domnișoara Marieta Barbu și au plecat la București, unde Petre Brâncuși devenise student la Conservator.

Ulterior, ne-am revăzut de mai multe ori, când venea în vacanță, la Târgu-Jiu, mai târziu în Petroșani, când eu lucram în Valea Jiului, iar dânsul la București, și apoi, anual, când venea în concediu cu familia la Târgu-Jiu, unde eu revenisem începând cu anul 1971, desfășurându-mi activitatea la Consiliul Popular Județean și apoi la Primăria municipiului.

Aici s-au rostit cuvinte neasemuit de frumoase despre renumitul profesor, cuvinte care m-au emoționat profund și nu știu dacă, la rândul meu, voi reuși aceeași performanță.

Vă rog să-mi îngăduiți ca la cele spuse aici de dumneavoastră să adaug și eu ce știu și ce-am aflat despre vestitul muzicolog.

Spusele mele se bazează pe faptul că l-am cunoscut, așa cum am precizat anterior, și pe documentarea pe care am făcut-o în urmă cu un an de zile, cu privire la viața și opera sa, documentare concretizată într-un articol publicat în cotidianul „Gorjeanul”.

Era un om distins, un bărbat frumos, care te cucerea prin amabilitate, ținută, eleganță, putere de convingere și vocabularul elevat folosit în dialogul cu interlocutorii săi.

A trăit o viață densă, a desfășurat o activitate prodigioasă, materializată în rezultate de excepție. A fost un mare pedagog, un neobosit cercetător și creator în domeniul muzicologiei. Pe lângă numeroasele articole și referate de specialitate, a scris și a dat luminii tiparului un număr mare de cărți, a elaborat manuale școlare de muzică, a compus cântece pentru voci egale și mixte, aranjamente de folclor, coruri, poeme pentru cor și orchestră, a ținut cursuri, conferințe și comunicări științifice, concerte-lecții, a făcut numeroase comentarii de muzică la Radio și Televiziune; a participat la diverse dezbateri asupra fenomenului muzical și despre învățământul artistic în diverse centre culturale din țară și la reuniuni naționale și internaționale pe teme muzicale, unde punctul său de vedere în problemele dezbătute era așteptat și ascultat cu viu interes de participanți.

A fost un erudit, unul din oamenii care se întâlnesc rar în viață, un model demn de urmat de semenii săi.

Sunt numeroși oameni de cultură și nu numai, din Târgu-Jiu, din județul Gorj, care-și amintesc cu emoție și admirație de atitudinea plină de solicitudine, de sprijinul și colaborarea pe care le-au avut din partea sa în rezolvarea diverselor probleme.

El a iubit foarte mult Gorjul, pe oamenii de pe aceste meleaguri. A fost un ilustru colaborator al ziarului „Gorjeanul”, unde a publicat un excelent studiu, denumit frumos „Paradigme spirituale-muzicale”.

De fiecare dată, când venea la Târgu-Jiu, mergea la instituțiile de artă și cultură unde sugestiile sale erau binevenite. La inițiativa sa, așa cum s-a menționat aici, au fost transferate de Conservatorul din București la Liceul de Muzică și Arte Plastice Târgu-Jiu, pianele pe care le are în dotare această instituție și a donat aceleiași unități un număr important de partituri muzicale.

De la copilul rămas orfan de ambii părinți la o vârstă fragedă, devenit apoi

copil de trupă la Regimentul 18 Gorj, la profesorul universitar doctor muzicolog, Petre Brâncuși a parcurs cu tenacitate și talent un drum greu și lung, devenind unul din marii muzicologi ai țării noastre din a doua jumătate a secolului XX.

Dacă luăm în considerație munca uriașă pe care a depus-o, precum și faptul unic că într-o perioadă a condus simultan trei instituții importante ale țării în calitate de rector al Conservatorului, director al Operei Române din București și Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, putem afirma fără teama de a greși că prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși a fost un adevărat fenomen, un model strălucit pentru generațiile tinere de azi și de totdeauna.

Este pentru noi, gorjenii, o mare cinste să-l omagiem. Simpozionul la care suntem prezenți, acordarea titlului de cetățean de onoare al municipiului Târgu-Jiu și celelalte manifestări dedicate personalității sale în cursul zilei de ieri, sunt o dovadă elocventă că autoritățile județene și municipale știu să prețuiască, așa cum se cuvine, marile valori ale județului, ale țării noastre.

Pentru această preocupare a lor, pentru sprijinul pe care ni l-au acordat în materializarea propunerilor noastre, îl rog pe domnul director Ion Sanda, și cred că sunt în asentimentul celor de față, să transmită domnului profesor univ. dr. Nicolae Mischie – președintele Consiliului Județean, distinsului jurist, dl. Toni Mihail Greblă – prefectul județului, și harnicului nostru primar, dl. ing. Florin Cărciumaru, mulțumirile și sentimentele de stimă ale participanților la Simpozion.

S-a spus cu diverse prilejuri și eu repet acum, că Gorjul dispune de un izvor nesecat de talente. El a dat țării mari personalități.

Domnul profesor Nicolae Diaconu ne-a vorbit aici atât interesant și convingător despre părintele sculpturii moderne – marele român Constantin Brâncuși, și iată că din același neam al Brâncușilor omagiem astăzi pe profesorul univ. Petre Brâncuși- unul din cei mai renumiți muzicologi ai țării.

Petre Brâncuși a fost și va rămâne pentru totdeauna o mare personalitate a Gorjului, o strălucită personalitate a culturii noastre naționale, ocupând un loc de frunte în Panteonul de aur al României.

Vă mulțumesc,

Titu Pânișoară

PETRE BRÂNCUȘI - omul și opera

Unitară în conținutul și în structura ei în ansamblu, cultura românească se afirmă ca un tezaur de valori moștenite și dezvoltate în toate zonele componente ale spațiului străbun, în toate „vetrele” de spiritualitate care prezintă bogate aspecte în planul creației anonime ca și în acela al operei personalităților de notorietate. Pe tărâmul compoziției muzicale distingem astfel afinități ale artei lui George Enescu și Mihail Jora față de spațiul moldav, ale artei lui Marțian Negrea și Sigismund Toduță față de spațiul transilvan, ale artei lui Sabin Drăgoi și Zeno Vancea față de spațiul bănățean. Am considerat, în lumina cercetărilor întreprinse de istorici, critici literari și de artă plastică, bizantinologi, etnomuzicologi, exegeți ai creației componistice și din domeniul istoriei și teoriei artei sonore, că Oltenia constituie în context o zonă de puternică efervescentă spirituală, în mediul căreia sau născut și s-au format creatori de seamă ilustrând toate genurile amintite. Evocăm astăzi ca premise sintezele civilizației daco-romane și elenistice realizate aici, având ca material de

referință volume și studii precum Oltenia romană de Dumitru Tudor (ediția a II-a București, 1968); vrednicele urmări creatoare pe tărâmul muzicii de tradiție bizantină începând cu imnurile de celebrare a Fecioarei Maria și a sfinților (pripeale) compuse de Filotei, monahul de la Cozia, fost secretar al lui Mircea cel Bătrân, cântări realizate spre anul 1400 și consacrate în aria largă a ortodoxiei prin manuscrise și tipărituri cum este Molitvoslov scos la Veneția în 1563; comori ale folclorului poetic-muzical relevate de pasionați specialiști de ieri și de astăzi. Acest mediu a fertilizat apariția și în bună măsură formarea unor compozitori, interpreți, teoreticieni și pedagogi muzicali care au devenit apoi personalități de prim ordin în cadrul culturii românești și universale.

Mi-a devenit familiară această împlinire în planul culturii muzicale datorită contactului nemijlocit pe care l-am avut cu două personalități aparținând unor generații succesive ilustrând o adevărată filiație de crez și de experiență creatoare: George Breazul, născut la Amărăștii-de-Jos, jud. Olt, care mi-a fost profesor la Conservatorul bucureștean, și Petre Brâncuși, discipol al aceluiași magistru, de care m-am apropiat timp de decenii începând cu perioada studiilor în cadrul școlii amintite.

Prin George Breazul am cunoscut aspectele de fond și de detaliu ale culturii românești de la origini până spre anul stingerii sale din viață (1961), și, în context, ale trecutului muzical din Oltenia - lucrări fundamentale ale acestui erudit au fost scoase de renumita editură „Scrisul Românesc”, Craiova - iar prin Petre Brâncuși actualizarea acestor valori.

Dădea în mugur Primăvara, acum opt ani, când Petre Brâncuși a părăsit pe-ai săi din casă și din breaslă, greu încercat de boală și de zbuțum sufleteș, pe care le-a înfruntat cu bărbăție în climatul dragostei față de familie și de scrisul despre muzică, idealul său din totdeauna.

L-am cunoscut, așadar, din anii de conservator, apoi din timpul când activitatea profesională ne-a reunit în diferite împrejurări ale unor strădanii comune. Obiectivul major al acestor strădanii, cărora Petre Brâncuși le-a consacrat crezul și puterea sa de muncă și luptă, a fost susținerea activității creatoare, interpretative, teoretice și pedagogice, desfășurate timp de decenii de muzicienii din țara noastră, în condițiile în care multe stihii îi bântuiau ființa și rostul. Considerând arta muzicii ca o componentă a vieții românești mai întâi din lumea satului - cântece din comuna sa natală, Peștișani, sunt puse în lumină de etnomuzicologi ca Gheorghe Oprea care a efectuat în acest sens o culegere, cf. Volumului Folclor muzical românesc, Editura Muzicală, București, 2002 - apoi din orizontul spiritualității de ansamblu proprie poporului român, Petre Brâncuși a pus în serviciul acesteia marea sa putere de muncă, pasiunea, voința, sensibilitatea, întregul complex de cunoștințe și de experiențe de care dispunea. Autoritatea ca director, rector, președinte al unor instituții muzicale de frunte și-a exercitat-o poate uneori cu stringență, cu exces, dar întotdeauna cu bună credință și în scopul, de altfel îndeplinit cu prisosință, de a face ordine, de a crea un climat de lucru propice obținerii celor mai frumoase rezultate posibile. La primul contact părea sever, distant, riguros, pentru ca în decursul conlucrării cu toți colaboratorii de bune intenții să dezvăluie multă căldură sufletească, umor, simplitate, afabilitate.

În calitate de muzicolog, Petre Brâncuși a arătat înainte de toate dragoste, interes, spirit de investigație în legătură cu valorile culturii naționale, respectul sacru pentru document, conform învățăturii lui G. Breazul, și a participat cu dăruire la punerea în lumină a multor momente și figuri ale vieții artistice internaționale. Crezul în preeminența pentru noi a valorilor spiritualității naționale și l-a format din timpul creșterii sale la țară, din școlile pe care le-a urmat, din modelul uman și din opera unor exponenți ai culturii noastre muzicale, a căror exegeză a făcut-o în pagini pertinente de eseuri, studii, monografii, lucrări de

sinteză, în conferințe publice și în emisiuni de radio și televiziune, în manuale și cursuri de interes pedagogic. Ideile profesate aici, documentele puse de el în evidență sunt relevate ca repere în lucrări de specialitate elaborate în ultimii ani de autori din țară și din străinătate. Opera sa cuprinde considerații analitice, opinii estetice care emană din admirația pentru valorile autentice, din respectul sacru pentru tradiție și din deschiderea fundamentată pe cunoașterea temeinică a realizărilor culturii universale. Profesor de energie, Petre Brâncuși s-a perfecționat pe el însuși în decursul cercetării muzicologice, al activității pedagogice și de promotor. El se profilează în câmpul muzicii și muzicologiei românești ca un truditor cu bogată experiență, nelipsită de întrebări și răspunsuri, de efemeride dar și locuri perene, semnificative. O dăruire de sine pentru nobila cauză a culturii noastre muzicale, un demers esențialmente rodnic, o operă de autor care se integrează organic culturii noastre - iată ce credem că definește pe omul și pe muzicianul Petre Brâncuși, făcându-l să trăiască prin moștenirea lăsată și prin vrednicii succesori în viață și în artă.

**Vasile Tomescu,
Muzicolog, doctor al Universității din Paris,
Doctor honoris causa al Universității Naționale
de Muzică din București**

București, 23 mai 2003

L-am cunoscut pe Dl. Petre Brâncuși la Opera Națională din București cu ocazia unui experiment numit Opera Peter Pann de Laurențiu Profeta, în interpretarea corului de copii „Voces Primavera” și cu participarea câtorva soliști și a unui grup restrâns de instrumentiști. Era prima dată când făceam operă în viața mea. Copiii erau, evident, amatori. Spectacolul, totuși, trebuia să fie de ținuta unei Opere Naționale. Nu știam să lucrez cu muzicieni. Nu știam și nici în ziua de azi nu știu note. În aceste condiții destul de dramatice, cel care m-a ajutat și mi-a „ținut spatele” a fost Petre Brâncuși. Nu-l cunoșteam nici pe el, dar știam că are un fiu cam de vârsta mea și am simțit acea protecție și dragoste părintească de care aveam atâta nevoie. Nu era un om care să se amestece artistic foarte mult, iar în probleme de regie nu s-a amestecat chiar deloc. Dar ajutorul primit a fost acela de a ține la un loc și a închea microcolectivitatea cu care lucram. După aceea, nu ne-am mai văzut, dar, timp de aproape cinci ani, opera s-a jucat în fiecare duminică dimineața. Zeci de mii de copii au avut parte de acel spectacol și aceasta nu în ultimul rând datorită Directorului Operei din acele timpuri, Domnul Petre Brâncuși.

**Regizor,
Alexandru Tocilescu
București, 23.05.2003**

BRÂNCUȘI PETRE
muzicolog - n. I. VI. 1928, com. Brădiceni, jud. Gorj

Fiu de țărani din meleagurile gorjene, Petre BRÂNCUȘI și-a ales Arta Muzicală drept cale de urmat, în zbuțumata și încărcata de griji perioadă a copilăriei sale. Urmând exemplul străluciților săi înaintași, nu s-a ferit din calea greutăților; le-a înfruntat cu dârzenie și a învins în toate împrejurările în care prezența lui a fost solicitată.

Primind o instruire pe măsura capacității sale de receptare de la maeștrii săi: George Breazu, Victor Iusceanu, Ion Dumitrescu, Gheorghe Dumitrescu, Nicolae Buicliu, Sabin Drăgoi, Emilia Comișel, Andrei Tudor, D. D. Botez, Ion Vicol ș. a., el a adus, în lupta cu viața, toate resursele purtate alături de sufletul său blând și înțelegător, cu care „mama natură” l-a înzestrat din fragedă pruncie ...

Primind sarcini și munci pline de răspundere încă din primii ani ai existenței sale în câmpul conducerii Artei Muzicale din țara noastră, Petre BRÂNCUȘI a răspuns cu căldura și sinceritatea propriei ființe, necatalogând și onorând omul și fapta. În grelele munci de răspundere cărora le-a avut de făcut „față”: Rector al Conservatorului „C. Porumbescu” din București sau Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, a căutat - și a găsit - întotdeauna o singură cale de urmat: a sincerității, a dreptății, a omeniei așa cum, poate, îi șopteau iluștrii săi înaintași, a căror rădăcină o simțea clocotind în el.

Îmi vin în minte idei și fapte petrecute sub directa îndrumare a lui Petre BRÂNCUȘI. Nu pot a nu evidenția una din cele care-l situează în vârful celor ce se socotesc a fi în „frunte”, pe planul umanismului greu încercat în acele momente, în care omul a fost supus unor încercări deosebit de grele: existența umană. Asumându-și toate răspunderile, înfruntând negări care l-ar fi putut costa existența sa în conjunctura în care era pus să-și dezvolte activitatea, a determinat o recunoaștere a faptelor, aducând liniștea și dorința de viață a celor împričinați. Iată una din faptele care-l onorează în fruntea a tot ce se numea - pe vremea aceea - o faptă de cald umanism.

Către un bilanț, către o rezolvare a faptelor care trebuie să caracterizeze existența trecătoare, totuși, printre semeni, este bine să subliniem la loc de cinste tot ce poate să-l ducă acolo unde „mulți ar dori, dar puțini sunt cei aleși să-l merite !” ... Acesta a fost, este și va rămâne PETRE BRÂNCUȘI...

Profesor Dumitru D. Stancu
București, 24. V. 2003

Din 1959, anul numirii subsemnatului ca dirijor la Opera Română din București, această instituție a avut parte de un șir de directori generali, directori adjuncți, directori interimari care au avut perioade de manageriat diverse, în general nu prea lungi. Fiecare dintre aceștia a avut realizări mai mult sau mai puțin importante.

Numirea, în anul 1982, a muzicologului profesor universitar, doctor Petre Brâncuși ca director general al Operei Române din capitală a condus la o perioadă

de stabilitate de ordinul a 7 ani la nivelul conducerii, una dintre cele mai lungi din ultimii 50 de ani.

Calitatea sa de bun manager și-a spus cuvântul deîndată.

Organizator energic, un sever observator și critic al spectacolelor și evoluției tuturor compartimentelor, iată numai câteva din însușirile sale ce merită a fi citate.

Admirabil organizator, a făcut ca repertoriul stagiunilor să fie la îndemâna publicului pe un an înainte, ca la marile teatre ale lumii. Oricine putea să afle repertoriul operei zi cu zi și cu distribuțiile respective.

Mereu atent la consolidarea nivelului artistic și al asigurării unei pepiniere de cântăreți - mai cu seamă - promova pe cei merituoși. Prin dese sondaje - audiții căuta să descopere și să atragă noi și noi elemente. În felul acesta a apărut, ca un meteor, tânărul tenor Florin Georgescu, numele căruia, consider, fiind legat indisolubil de directoratul lui Petre Brâncuși.

De asemenea, a făcut ca titlurile unor opere să fie immortalizate pe discuri „Electrecord”, din care făceau parte cei mai prestigioși interpreți ai vremii. Astfel, în „Bohema” au evoluat Eugenia Moldoveanu, Ludovic Spiess, David Ohanesian, Pompei Hărășteanu, Constantin Gabor ș. a. În „Lucia di Lammermoor”: Silvia Voinea, Nicolae Herlea, Florin Georgescu, Gabriel Năstase, Lucia Cicoară și lista ar putea continua.

Prezența lui Petre Brâncuși în fruntea acestei instituții a fost curmată, din nefericire, de starea precară a sănătății sale, la începutul anului 1989. Numele său rămâne ca un exemplu de director-manager de pe urma căruia Opera Română din București a avut mult de câștigat.

***Dirijor,
Constantin Petrovici
București, 24.05.2003***

Ne străduim să menținem vie flacăra amintirii

Cu o bună documentare, specialiștii pot defini rapid activitatea muzicologică, pot surprinde rezultatele muncii la catedră sau contribuția lui Petre Brâncuși la organizarea și buna funcționare a Direcției muzicale Radio. Dincolo de toate aceste reperi precise, sobrietatea și corectitudinea - de mulți considerate drept asprime excesivă - defineau omul Petre Brâncuși

Cum l-am văzut eu

Distanța de la student la Rectorul Conservatorului sau de la un simplu redactor Radio la director este mare. A fost, însă, o clipă când Petre Brâncuși, doar cu o vorbă, mi-a hotărât drumul în viață. Eram șefă de promoție într-o serie excelentă de absolvenți ai Conservatorului și dascălii mei au făcut demersurile necesare pentru a deveni asistent la catedra condusă de profesor Emilia Comișel. Restructurărilor din învățământ - și atunci la modă - nu mi-au permis acest lucru și primul post pe care l-aș fi putut solicita era acela de profesor de muzică la Ghimpați. Există și o listă de absolvenți foarte buni, pregătiți pentru a împropăta redacția muzicală Radio, dar

dosarele erau „definitivate” cu mult înainte. Într-un memoriu către Rectorat am expus situația și Domnul Rector Petre Brâncuși a propus Colegiului să fie inclusă pe acea listă „mult studiată” pentru Radio.

„Dar este fiică de preot!” ... a șoptit un decan binevoitor la urechea rectorului. Răspunsul a fost imediat și tăios: „Aș fi vrut mult să am și eu tată, chiar dacă ar fi fost preot!...” Omul acela sobru, poate prea aspru, omul care zâmbea atât de rar colaboratorilor, a știut atunci să zâmbească unui gând, amintindu-și ce mult i-a lipsit o mângâiere părintească ... Cu acel zâmbet, trecând peste rigorile impuse de partid, Rectorul a hotărât atunci soarta unui copil de preot. L-am întâlnit peste ani pe Petre Brâncuși, la Craiova, ca președinte al juriului la Festivalul „Maria Tănase”, descoperindu-l atunci ca iubitor de folclor și bun cunoscător în domeniu.

Omul acela sobru și aspru uneori mi-a amintit un mare adevăr: cine iubește cântecul este un om bun! Nu uitați, nimic nu este întâmplător!

***Mărioara Murărescu
București, 26.05.2003***

Profesorul universitar PETRE BRÂNCUȘI și-a înscris numele, pentru eternitate, în rândul valorilor intelectuale și al personalităților de seamă iscate pe solul gorjean și date Țării spre înălțarea ei.

Pornit din Gorjul nostru sărac, dar atât de bogat în plămădirea de inteligențe, hărnicie și ambiție, Petre Brâncuși „a pus la pământ” toate obstacolele și, prin muncă perseverentă, talent și voință, a ajuns pe culmea domeniului căruia i s-a consacrat și pentru care era născut - muzicologia.

Am avut fericirea să fim colegi la renumita Școală Normală din Târgu-Jiu, să ne cunoaștem bine, să devenim prieteni și să rămânem așa toată viața. Îmi stăruie în memorie figura sa distinsă și frumusețea-i sculpturală de adolescent, performanțele sale de elev eminent, dar mai ales talentul și aptitudinile sale muzicale ieșite din comun. Grație acestora era, de departe, cel mai bun nu numai dintre noi, ci și din multele serii de normaliști care ne premerseseră.

Remarcându-i-se aceste aptitudini deosebite, în anii cursului superior i s-a încredințat conducerea corului și fanfarei Școlii Normale și care deveniseră, sub bagheta lui, o mândrie nu numai pentru noi normaliștii, ci și pentru întreaga urbe Târguiană a vremii.

Fiu al unei familii de țărani apăsată de nevoi, din Brădicenii Gorjului, Petre Brâncuși a avut un traseu profesional de excepție: licențiat al Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, a parcurs toată ierarhia didactică, ajungând Profesor universitar și Rector al Instituției de învățământ pe care el însuși o absolvise; autor al mai multor studii și lucrări de specialitate, inclusiv al unor manuale școlare; directorul Editurii muzicale, directorul Direcției muzicale a Radiodifuziunii Române, director al Operei Române, președinte al Uniunii Muzicologilor și Compozitorilor din România.

Din păcate, a plecat la cele veșnice în plină maturitate creatoare. Vrednic și demn purtător al numelui genialului său înaintaș, sculptorul Constantin Brâncuși,

Petre Brâncuși va rămâne prin vasta și rodnică sa activitate, o remarcabilă personalitate a culturii naționale românești și o mândrie a gorjenilor, impunându-ne respect și cinstirea, peste timp, a luminoasei sale memorii.

Dumitru Aninoiu
Ambasador

În anul 1986 mă număram, preluând direcția artistică a Operei Naționale Române, printre colaboratorii muzicologului și profesorului Petre Brâncuși, directorul general, de atunci, al instituției, figură proeminentă a vieții muzicale românești, care s-a impus printr-o vastă cultură, prin interesul cu care promova creația autohtonă, prin dăruirea cu care se apleca asupra muzicologiei și a vieții instituțiilor noastre muzicale.

Aflându-mă în fața unei mari răspunderi culturale care presupunea cunoașterea complexității activității acestei instituții de o asemenea importanță, maestrul Petre Brâncuși a fost acela care mi-a facilitat pătrunderea secretelor acestui etalon al artei lirice românești; țin minte generozitatea cu care îmi împărtășea tot ce știa despre operă, despre artiștii cu care urma să lucrez, posedând acel dar de a aprinde în rândul colaboratorilor dorința de a munci, de a face lucruri durabile.

Nicolae Costin,
Director Direcția Formații Muzicale Radio București,
26.05.2003

Anul 1972, octombrie 10, o toamnă frumoasă cum numai în anii studenției mi-a fost dat să admir de la ferestrele Conservatorului, care dădeau în Cișmigiu.

Cișmigiul atâtor și atâtor generații, ce ne oferea imagini de-ncântare, dezvăluindu-ne baldachinele sale înflorite, ori focul frunzelor de toamnă care-și așteptau neaua protectoare ce avea să vină odată cu primii fulgi ai iernii.

Cișmigiul, care ne primea cu generozitate acordurile lui Bach, ori cantilenele lui Enescu și simțindu-se dator ne dăruia ciripitul păsărelelor și larva copiilor ce se jucau pe aleile sale.

Într-așa o toamnă l-am așteptat la primul curs de istoria muzicii românești în sala 98 a corpului de clădiri A a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, pe maestrul Petre Brâncuși, care, cu calmul său imperturbabil, alura ce impunea respect și distincție, semeț, impecabil îmbrăcat și mai cu seamă punctual, a intrat în sala de curs, a scrutat mulțimea studenților anului IV care-l aștepta, ne-a salutat și și-a așezat cu grijă mapa cu documentele necesare cursului pe catedră.

Apoi, ne-a dictat o listă întregă cu materialul pe care trebuia să-l audiem pe parcursul anului universitar 1972/1973 - muzica veche bizantină se afla la cota 4494,

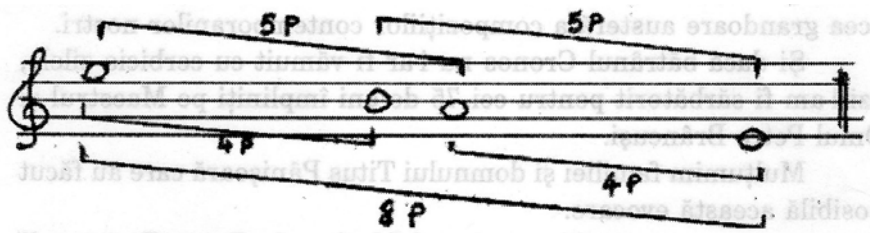
iar cea medievală bizantină la cota 567 ... restul cotelor având obligația să le aflăm singuri mergând la sala de audiții (denumită discotecă).

După datele înscrise în caietele personale de notițe am constatat că acelui curs i-au urmat altele, expuse cu aceeași trăire intensă și profundă, în care existența și seriozitatea unui autentic căutător al izvoarelor istorice și al documentelor, ne-a vorbit despre corolarele de cultură și renume de azi, care vin de departe, din istorie și legendă, din acele plâsmuiri de vers și viers, ce definesc din vechime demnitatea spirituală a românului, efortul de ridicare spre lumină, spre ordine spirituală a valorilor, din cuprinsul cărora se desprind adevăruri perene ce-au străbătut veacuri de transformări din care s-a alcătuit cu vremea sufletul muzical al românului autentic, mărturie vie și concludentă asupra firii, asupra geniului și a aspirațiilor noastre.

Muzica, ne explica maestrul, avea o melodie de o riguroasă simplitate, se desfășura pe un ambitus redus având o sobrietate austeră și un caracter eminent vocal, era considerată sacră, iar slujitorii săi, care erau înzestrați cu acest har de zei, se bucurau de o aleasă prețuire. Cu timpul, aceștia, pentru diversificare apelează și la instrumente cu rol acompaniator.

Aveam să aflăm la acel curs că cel mai controversat capitol al muzicii românești străvechi se referă la sistemele sonore, la structura și profilul formelor melodice, la relația muzică-text, la tiparul sau tipologia melodică.

Temeiurile consonantice ale muzicii tracilor au fost deduse din acordajul lirei preorifice ale cărei coarde erau în așa fel orânduite, încât între ele nimic nu era neconsonantic, dominantă fiind ideea simplității muzicii:

Între prima și ultima coardă era percepută consonanța octavei (diapason consonantia), cele două coarde de la mijloc față de extreme erau acordate în cvintă și cvartă (diapente ac diatessaron) și astfel între ele nimic nu era disonant (inconsonum).

Pe acest fir istoric, George Breazu a localizat acordajul lirei preorifice, depistând principiul aplicat în acordarea unor cobze românești precum și prezența intervalelor menționate în cântecul nostru popular, iar Boetius preluând explicațiile lui Nichomachus din Gherasa, considera că cea mai veche acordare a lirei vine în Grecia din Tracia.

Ne mai explica maestrul despre dansul „călușarilor” de azi, care ar data din precreștinism, atunci, având o funcție rituală, legată de sărbătoarea Rusaliilor. Acest dans specific românesc încântă și azi prin virtuozitatea uimitoare și vitalitatea remarcabilă cărora li se adaugă costumația de un colorit aparte și recuzita.

Au fost trecute în revistă, timp de un an de zile, cum vă spuneam, teme precum:

- muzica bisericească;
- muzică de orgă din Transilvania;
- epoca lui Dimitrie Cantemir;
- creația vocală și simfonică a secolului al XIX-lea;
- George Enescu - figură emblematică a muzicii românești și universale;

- creația lirică românească;
- poetica muzicală;
- muzica de cameră și balet;
- muzica românească contemporană;

încheind cu particularitățile de limbaj ce caracterizează generația mijlocie și tânără, la acest curs făcându-ne cunoștință cu acea grandoare austeră a compozițiilor contemporanilor noștri.

Și dacă bătrânul Cronos nu i-ar fi vămuit cu cerbicie zilele, azi l-am fi sărbătorit pentru cei 75 de ani împliniți pe Maestrul și Omul Petre Brâncuși.

Mulțumim familiei și domnului Titu Pânișoară care au făcut posibilă această evocare.

Simpozionul Național „Petre Brâncuși”
Târgu Jiu, 03. 06. 2003
Muzeul Județean Gorj
Lector universitar drd. Lucia Crăciun

Un artist în slujba muzicii

Am participat, ca de obicei, la majoritatea evenimentelor cu caracter cultural în orașul Târgu-Jiu, cât și în județul Gorj. .

Azi, 3 iunie 2003, am luat parte la omagierea renumitului muzicolog Petre Brâncuși, omul care a deținut funcții deosebite: la televiziune, profesor doctor la Conservator etc.

L-am cunoscut din anii de liceu, inspirând ambiție și perseverență, cu înclinații deosebite spre domeniul muzical, fapt ce s-a transformat, cu timpul, în realitate, fiind absolvent al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București.

Rodul muncii sale s-a văzut imediat, după cum am arătat mai sus. Îl întâlneam deseori venind în concediu pe meleagurile natale. A insistat foarte mult să urmez Conservatorul, spunându-mi că ar fi păcat să nu ajung acolo unde îmi este menirea mea și unde alții ar da bani grei să poată ajunge. Dar de fiecare dată rămânea dezamăgit văzând că nu m-am decis să urmez acest drum: „Păcat! Timbrul tău vocal ar dori să-l aibă mulți oameni de muzică. Timbrul tău vocal are o mare cotație în viața muzicală!”.

Dragi auditori ce luați parte la această sărbătorire a marelui nostru muzicolog Petre Brâncuși! Mă adresez, în special, vouă, tineretului, ce sunteți astăzi veniți în mare număr, elevi ai Liceului de muzică „C. Brăiloiu” din Târgu-Jiu.

Voi trebuie să înțelegeți că Petre Brâncuși nu putea să ajungă o personalitate în muzică, fără o muncă asiduă, perseverând continuu spre o aprofundare temeinică, pentru a-și însuși tainele și secretele în domeniul muzical. Nimic nu este posibil în lumea aceasta, să te realizezi fără muncă sau să te bazezi numai pe talent. Insistați și perseverați, căci numai astfel porțile viitorului vostru se vor deschide și veți cunoaște adevărata fericire, putând să atingeți cele mai înalte trepte, pe care veți putea urca, bucurându-vă și, totodată, făcându-i fericiți și pe cei din jurul vostru - pe părinți, pe prieteni și, în special, pe profesorii noștri care v-au desenat pentru întâia oară portativul pe tablă, cu cheia sol, și de la care ați învățat pentru prima oară gama și arpeggiile.

Matematica și muzica sunt două materii deosebite. Totuși ele au un punct comun: amândouă merg și tind spre un albastru infinit, așa cum spune compozitorul cântecului „Un albastru infinit”.

Numai așa, dragi elevi ai Liceului de muzică „C. Brăiloiu” din Târgu-Jiu, munca noastră poate fi încununată de realizări frumoase, devenind la rândul vostru profesori de muzică, dirijori și chiar compozitori.

O ... Cât e de frumos ca visul vostru să ajungă o realitate, aflându-vă în fața spectatorilor sau la televiziune, iar prezentatoarea să anunțe: „Vă prezentăm cântecul în premieră!” Autorul și compozitorul fiind însuși numele vostru.

Faceți voi ceea ce eu am fost rău cu mine! Adică eu am fost apreciat de marii oameni de muzică. Am reușit în Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, participând la cel de-al 6-lea festival al tineretului, unde, pentru preselecția organizată, au participat două mii de tineri, dintre care am fost singurul admis în Conservatorul „Ciprian Porumbescu”. Președintele juriului fiind distinsul profesor Breazul, am reușit să fiu cooptat în Ansamblul MAI, apoi în Ansamblul Consiliului Central al Sindicatelor. Asta denotă că am avut un talent deosebit, dar să știți că nu este de ajuns, dacă nu ai și voință multă, să treci toate obstacolele. Trebuie să lupți continuu, că viața e o luptă și numai așa vei învinge.

Aș dori, dragi elevi, ca voi să rețineți din cuvintele mele doar esența lor, iar în încheiere vă fac o mărturisire sinceră. Dintotdeauna, de când mă știu, am iubit mult copiii! Voi sunteți FLORILE PĂMÂNTULUI!

Vă doresc din inima sinceră și curată să vă ajute Dumnezeu, iar semințele semănate de cuvintele mele să încolțească în sufletele voastre.

Iar acum, în încheiere, am să vă cânt o frumoasă și tulburătoare romanță.

Vă mulțumesc pentru aplauze. Mă bucur că ați înțeles mesajul meu.

*Geo Tudorică
Târgu-Jiu 03.06.2003*

„Distinsului fiu al pălmașului meu ...”

La vârsta mea, amintirile mă năpădesc. Cândva, poate, va veni rândul și le voi așterne pe hârtie. Cred că am și ce spune, fiind interesante și pentru mine și pentru cititori, amintirile mele reușind, cred, să ilustreze multe perioade din viața de copil, elev și student, de învățător, profesor, activist cultural, deținător al mai multor distincții, cu reușite și nereușite, cu realizări cu care mă mândresc, și cu altele de care nu mai vreau să-mi amintesc.

Simpozionul „Petre Brâncuși” îmi prilejuiește, de exemplu, relatarea unei întâmplări cu conotație „educativă” pentru un copil de 10 ani. Atât aveam când eram elev al clasei 1 a Școlii Normale Târgu-Jiu.

Într-una din zile, Petre Brâncuși repeta cu fanfara școlii chiar în fața clasei mele, unde, deși eram „extern”, veneam în fiecare după-amiază să fac meditație. Aceasta, meditația, nu era altceva decât pregătirea lecțiilor, realizarea temelor etc. pentru a doua zi. Cu „șef de meditație” care, de fapt, era un elev din clasele superioare, care stătea la catedră (în clasă fiind o liniște perfectă), noi ne pregăteam pentru a doua zi.

Din 50 în 50 de minute, aveam pauză 10 minute. Către seară, se terminau meditațiile și fiecare mergeam la alte treburi de-ale noastre.

Clasa mea era chiar pe colțul școlii din dreapta, la parter.

Eu, pentru a nu mai ocoli prin spate, ca să plec „acasă”, pândesc un moment când, credeam eu, fanfara nu cânta (de fapt, Petre Brâncuși, elev în clasa a VII-a sau a VIII-a, îi certa, pentru că nu „ieșea” bine o anumită armonie.

Mai trebuie să adaug și faptul că în Școala Normală toți elevii se salutau între ei, cei mai mici (cum eram eu, ridicam chipiul de pe cap și spuneam „bună ziua”, „bună seara” etc., „...domnule elev”).

Nu se-permitea nici o abatere de la această regulă, plantoanele, eliminările, scăderea notei la purtare etc., fiind foarte repede pronunțate de Consiliul profesoral. Deci, respect și ordine desăvârșită, fără nici un compromis.

Deci, pândesc eu momentul, când nu se mai auzea fanfara (ce fanfară renumită avea Școala Normală de atunci!) și sar pe fereastră, ca să plec după aceea prin porumbi (unde acum e „blocul turn” din 9 Mai) și să plec la gazdă, pe strada Sfânta Treime, la domnul Simion Roncea.

Fatal moment! Petre Brâncuși mă vede. Și, cum era necăjit că ... nu-i ieșea piesa muzicală la fanfară, mă cheamă la el. Mă întreabă cum mă cheamă, de unde sunt, în ce clasă sunt și ... dacă la tatăl meu acasă ies din odaie pe fereastră? Tremuram tot și până să-ngaim eu un răspuns, mă pleznește cu palma și-mi spune „să țin minte asta!”

Am plecat fără nici o vorbă și ... am ținut minte. Au trecut anii.

Am ajuns și eu învățător, apoi profesor (prin Ardeal). Am revenit în Gorj. Am fost chemat să lucrez în cadrul „Comitetului de cultură” al județului Gorj (cu probleme de artă plastică, monumente și muzee). Întruna din zile, la președintele nostru a venit Petre Brâncuși, muzicolog, rector al Conservatorului „Ciprian Porumbescu”. Ce au discutat nu știu.

Într-o bună zi, președintele meu, domnul Costică Băleanu (care și el a fost normalist) mă cheamă și-mi spune să-mi iau delegație și să plec la Conservator, unde domnul Brâncuși mă așteaptă cu un teanc de piese muzicale (din dublurile pe care le avea) și mi le dă să le duc Școlii de muzică de la noi din oraș.

Am ajuns și imediat secretara domnului Brâncuși m-a introdus la dânsul (aveam să aflu, după aceea, că dânsul i-a dat ordin ca oricând vine cineva din Gorj, să fie introdus la rector, indiferent cât și cu cine e ocupat).

Uitându-se mai atent la mine, mă întreabă de unde mă cunoaște? I-am spus întâmplarea cu ... palma. Am râs amândoi și și-a cerut scuze. I-am spus că nu trebuie să-și ceară scuze, pentru că a avut dreptate și ... mi-a băgat mințile în cap. Iar am râs.

Pe colțul biroului său mă aștepta un teanc destul de mare și de greu de partituri muzicale. A chemat pe cineva, le-a împachetat, le-a legat, mi-a urat drum bun și ... „să le folosiți sănătoși!”. Nu am semnat nici un bon, nici un opis sau alt act.

Le-am adus, i-am spus președintelui meu cât de generos a fost, cu câtă atenție se poartă cu noi și că „dacă mai avem nevoie de ceva, să-i spunem”. Președintele, și el un om de mare deschidere, mi-a spus să le duc și să le dau la cei de la Școala de muzică. Le-am dus tot pachetul și am plecat. Trebuia ca fiecare filă să fie înregistrată. Nu știu dacă au făcut treaba asta, nu știu dacă biblioteca școlii (acum liceu) mai are asemenea partituri. Gurile rele spun că s-au pierdut! Ar fi păcat.

Și iarăși anii au trecut. Petre Brâncuși nu mai este printre noi. Este, în schimb, ilustrul său fiu, Cristian Brâncuși, muzicolog și dirijor al unor distinse formații de muzică ale Radiodifuziunii Române, distins și dânsul cu multe premii naționale și internaționale.

Într-una din zile, îl întâlnesc și îl cunosc personal în biroul domnului Ion Sanda, actualul director al Direcției Județene de Cultură și Culte. Mi-a făcut impresia unui om de o rafinată cultură.

După o convorbire de ținută, îi ofer una din cărțile scrise de mine, pe care-i scriu dedicația:

„Distinsului fiu al pălmașului meu”. După ce i-am spus întâmplarea ne-am amuzat cu toții, evocând alte și alte întâmplări din ceea ce a fost și a făcut Petre Brâncuși.

Din câte am înțeles, domnul Cristian venise în Gorj să continue ceea ce a făcut și distinsul său tată, adică să perfecteze niște colaborări cu Gorjul. Nu știu dacă s-a trecut și la fapte sau totul a rămas în faza de ... bune intenții.

Oricum, Petre Brâncuși, unul din străluciții neamului Brâncușilor (foarte mulți în Peștișani), care a fost un meteor pe firmamentul Gorjului, rămâne un reper în Panteonul cultural românesc, personaj care cred că merită o monografie amplă.

Prof Marin COLȚAN
Colegiul Național „Spiru Haret” Târgu-Jiu

De aducere aminte ...

Destinul acestui muzician se împletește cu una dintre cele mai frământate perioade ale istoriei culturii românești, mai bine-zis cu ceea ce înseamnă grandoarea și decadența celei de a doua jumătăți a secolului XX. Pentru cei care, prinși în valul evenimentelor, au reușit totuși să-și afirme valoarea în viața și gândirea muzicală a epocii, este foarte evidentă configurația contradictorie a exprimării ideilor, talentelor și atașamentului pentru artă. Timp ale cărui configurații se uniformizează în linii prea simplist supuse retrospecției actuale, deceniile ce s-au desfășurat odată cu definirea profesională și, apoi, cu ascensiunea la maturitate nu au fost ușoare și nici nu au conferit aura de împlinire fără contradicții ale implicărilor în social, cum a fost cazul personalităților puternice. Profesorul universitar Petre Brâncuși, Doctor în muzicologie al Academiei de Muzică „G. Dima” din Cluj, a trăit în plinul evenimentelor, punând în slujba binelui, cu riscul sacrificărilor de energie ale propriei persoane, faptele sale din tărâmul organizării artistice - în presă, la Radiodifuziune, la Uniunea Compozitorilor, Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu” și Opera română din București. Noi, martorii, știm prea clar că nici o acțiune nu s-a făcut fără cumpănire și rezistență în fața necunoașterii și a substraturilor care motivau diferite acțiuni potrivnice culturii, chiar dacă aceasta însemna efort și capacitate de opoziție în fața arbitrarului. Preocuparea sa de continuitate, devenită acum valoare de moștenire, se concretizează însă pe drumul lucrului muzical, fie în formarea studenților, ca profesor de Istoria Muzicii Românești la Conservator, fie în elaborarea de studii și volume de muzicologie. Multă vreme, poate chiar și în actualitate, revenirea la paginile ce îi poartă semnătura este încă singura sursă profesională care oferă sinteza istoriei muzicii noastre, din cele mai vechi

timpuri (prețiosul volum **Compendiu** asupra acestui domeniu) și până în contemporaneitate (**Muzica în România socialistă**), subliniind cu pertință, discernământ și profesionalism valorile epocii. Cu lucrările sale impunătoare, dedicate operei lui George Breazu, și unei priviri personale asupra muzicii noastre (**Muzica românească și marile ei primeniri**), prof. univ. dr. Petre Brâncuși împlinește o zidire durabilă în știința națională despre muzică.

Imaginea omului, a cunoașterii directe, care s-a conturat în anii mei de tinerețe profesională, când am colaborat la catedra domniei sale, din cadrul Conservatorului, în postură de asistent, lasă în memorie amintiri puternice, complementare, afectuoase și apropiate, ce întregesc portretului acestui destin ce reprezintă plenar, simbolic, nu nuanțări tragice, după expresia lui Camil Petrescu, pe cel ce a fost Petre Brâncuși, UN OM INTRE OAMENI.

Prof. univ. dr. Grigore Constantinescu
Președintele Uniunii Criticilor Muzicali
din România, „Mihail Jora”

Manifestările intitulate „Petre Brâncuși - 75 de ani de la naștere” ediția I, axate în jurul simpozionului cu același titlu, au constituit o reușită deplină. Organizate în Târgu-Jiu, localitatea în care Petre Brâncuși a văzut lumina zilei, și întinse pe parcursul a două zile (2-3 iunie 2003), ele au declanșat în sufletele noastre, ale celor din familie, sentimente puternice, ușor de înțeles. Încercând detașarea de latura emoțională - provocatoare de subiectivism - nu putem decât să salutăm inițiativa și să ne bucurăm de faptul că, încet dar sigur, chipul muzicologului gorjean, cel ce a „ars” toată viața pe altarul culturii muzicale românești, este așezat pe pedestalul pe care, fără îndoială, îl merită. Privind retrospectiv, ne-au impresionat căldura cu care cei solicitați au răspuns invitației, numărul mare al participanților și, mai ales, tonul evocărilor.

Ne exprimăm, pe această cale, întreaga grațitudine pentru sprijinul oferit de autorități, în special de Președintele Consiliului Județean, dl. Nicolae Mischie, de Primarul municipiului, dl. Florin Cârciumar și de dl. Ion Sanda, directorul Direcției Județene de Cultură și Culte. De asemenea, dorim să transmitem totala noastră recunoștință celui ce se află în spatele întregii realizări, domnului Titu Pânișoară - fost dirigiuitor de înaltă ținută al treburilor urbei, un om cu zece suflete - pentru idee și pentru perseverența cu care a urmărit îndeplinirea acțiunii. Mulțumim tuturor celor ce, într-o formă sau alta, au fost alături de noi în această acțiune.

Familia,

Marieta Brâncuși, Cristian Brâncuși, Valentin Brâncuși

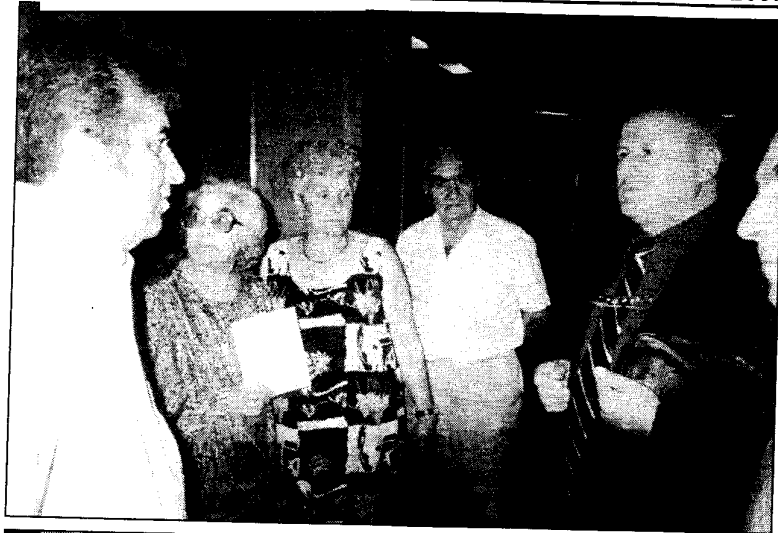
București, 23.06.2003

Simpozionul Național PETRE BRÂNCUȘI

Elevii care au fost distinși cu diplome și bani de către familia prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși

Ediția I, Târgu-Jiu, 1 - 3 iunie 2003

*Imagini de la Simpozionul Național Petre Brâncuși – 75 de ani
de la naștere – Târgu-Jiu, 1-3 iunie 2003*

*În prezidiu, de la dreapta la stânga: prof. Ion Sanda,
ec. Gabriel Sanda - viceprimarul Municipiului Târgu-Jiu
prof. Lucia Crăciun, prof. univ. dr. Cristian Brâncuși, ing. Titu Pânișoară*

*Viceprimarul Gabriel Sanda înmânează Diploma de Cetățean de onoare
(post mortem), titlu acordat de Consiliul Local al municipiului Târgu-Jiu
prof. univ. dr. muzicolog Petre Brâncuși, fiului acestuia, Cristian Brâncuși*